

VILNIUS UNIVERSITY

Andželika Vosyliūtė

CRIMINAL LIABILITY FOR AGGRAVATED THEFT

Summary of doctoral dissertation

Social sciences, law (01 S)

Vilnius, 2009

Dissertation was prepared in 2005-2009 at the Faculty of law, Vilnius University.

Academic supervisor (consultant):

Assoc. Prof. Dr. Armanas Abramavičius (Vilnius University, Social Sciences, Law-01 S)

Council of Defence:

Chairman:

Assoc. Prof. Dr. Jonas Prapiestis (Vilnius University, Social Sciences, Law – 01 S)

Members:

Prof. Dr. Vigintas Višinskis (Mykolas Romeris University, Social Sciences, Law – 01 S)

Assoc. Prof. Dr. Armanas Abramavičius (Vilnius University, Social Sciences, Law-01 S)

Assoc. Prof. Dr. Tomas Davulis (Vilnius University, Social Sciences, Law-01 S)

Assoc. Prof. Dr. Oleg Fedosiuk (Mykolas Romeris University, Social Sciences, Law – 01 S)

Opponents:

Prof. Habil. Dr. Viktoras Justickis (Mykolas Romeris University, Social Sciences, Law – 01 S)

Assoc. Prof. Dr. Ana Drakšienė (Vilnius University, Social Sciences, Law-01 S)

Dissertation will be defended in Lithuanian at Vilnius university Faculty of Law on 12th June 2009, 2 pm, at K. Jablonskis auditorium (Saulėtekio al. 9, I building, LT-10222 Vilnius, Lithuania)

The summary of dissertation was distributed on May , 2009.

The dissertation can be reviewed at the library of Vilnius University.

VILNIAUS UNIVERSITETAS

Andželika Vosyliūtė

BAUDŽIAMOJI ATSAKOMYBĖ UŽ KVALIFIKUOTĄ VAGYSTĘ

Daktaro disertacijos santrauka
Socialiniai mokslai, teisė (01 S)

Vilnius, 2009

Disertacija rengta 2005-2009 metais Vilniaus universitete.

Mokslinis vadovas:

Doc.dr. Armanas Abramavičius (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, teisė-01 S)

Disertacija ginama Vilniaus universiteto Teisės mokslo krypties taryboje:

Pirmininkas: Doc. dr. Jonas Prapiestis (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01S)

Nariai:

Prof. dr. Vigintas Višinskis (Mykolo Romerio universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01S)

Doc. dr. Armanas Abramavičius (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01S)

Doc. dr. Tomas Davulis (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01S)

Doc. dr. Oleg Fedosiuk (Mykolo Romerio universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01S)

Oponentai:

Prof. habil. dr. Viktoras Justickis (Mykolo Romerio universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01S)

Doc. dr. Ana Drakšienė (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01S)

Disertacija bus ginama viešame Teisės mokslo krypties tarybos posėdyje

2009 m. birželio 12 d. 14 val. Vilniaus universiteto Teisės fakulteto

K. Jablonskio auditorijoje (Saulėtekio al. 9, I rūmai, LT-10222 Vilnius, Lietuva).

Disertacijos santrauka išsiuntinėta 2009 m. gegužės d.

Disertaciją galima peržiūrėti Vilniaus universiteto bibliotekoje.

TABLE OF CONTENTS

Introduction	6
Review of contents of dissertation	11
Conclusions and proposals	13
List of author's academic publications related to dissertation	16
Information about the author	17
Disertacijos reziumė (Abstract in Lithuanian)	18
Autoriaus mokslinių publikacijų disertacijos tema sąrašas	27
Informacija apie autorių	28

INTRODUCTION

Relevance of the theme. Theft is one of the criminal actions most frequently committed against property not only in Lithuania, but also in other countries. According to statistical data, thefts account for around a half of all criminal actions registered in Lithuania during recent years: 2000 – 64.7 percent, 2001 – 61.8 percent, 2002 – 58.1 percent, 2003 – 57.2 percent, 2004 – 54.2 percent, 2005 – 48.4 percent, 2006 – 46.8 percent, 2007 – 45.1 percent, and 2008 – 49 percent. These statistics do not cover those thefts which are considered to be administrative law violations, which dominate between violations of the administrative law attempting property (e.g. in 2008, cases regarding such thefts accounted for 71 percent of all violations against property in the 1st District Court of Vilnius, and for 94 percent in the District Court of Marijampolė District). Furthermore, the number of thefts began to grow in 2008. It is no surprise that there is quite a variety of types of theft (petit theft, theft of property of low or high value, overt or concealed theft, theft by trespassing on ..., etc), and the ways of committing them are constantly ‘improving’. Having assessed certain circumstances (the specific features of the subject of theft, the place and way of committing the theft, prevalence rate of a certain type of theft, etc), the legislator considers some types of theft more dangerous and stipulates stricter punishability for them. This is done not only by stipulating the type of legal liability (administrative or criminal), but also by differentiating it within the framework of one branch of law (criminal law) (e.g. theft is divided into criminal violation and crimes, etc).

Formation of *corpus delicti* of aggravated theft is also important in the process of differentiation of criminal liability for theft. *Corpus delicti* of aggravated theft are formed by supplementing *corpus delicti* of the principle theft with one or several characteristics which distinguish a higher dangerousness of theft. It should be noted that the legislator has not established clear criteria, on the basis of which a certain circumstance should be acknowledged as an essential element aggravating theft (increasing the dangerousness of theft). This is why the list of the essential elements aggravating theft is constantly updated: some essential elements are cancelled, new ones are included, the elements of aggravation are changed, etc. A review of the historical development of criminal laws regulating criminal liability for aggravated theft has shown that as many as eight amendments and supplements of the criminal law related to aggravated theft were made since 1990, when the independence of Lithuania was restored. The number of aggravating essential elements of theft was constantly decreasing until 2003; however, it started to increase remarkably from 2003. When the new Criminal Code entered into force on 1 May 2003, theft was aggravated by the following two elements: “*trespassing on premises, storage or secured area*” and “*property of high value*”. Since 2003, the list of essential elements aggravating theft has been expanded continuously, i.e. in 2003, the system of essential elements aggravating theft was supplemented with the aggravating element “*car*”; in 2004, with “*pick-pocketing*”; in 2007, with “*overtly*”, “*valuables of high scientific, historical or cultural significance*”, and “*organised group*”. Currently, the system of essential elements aggravating theft is one of the broadest and is formed by as many as seven aggravating elements.

Therefore, although the dangerousness of various types of theft is a historically variable category, which is usually determined by the changing state structure as well as by economical, social and other factors; although approach towards the dangerousness of an action may change within a relatively short historical period even without changes in the state structure, the question now arises of whether it is possible to justify such a rapid change in essential elements aggravating theft after the 2000 Criminal Code entered into force. All the more so, as that law was a result of long and careful work of qualified legal experts which had continued since 1990.

It should be noted that the number of aggravated theft currently accounts for more than half (57 percent) of all thefts committed; therefore, it may happen so that the basic essential elements of theft will be applied to a minimal extent. Such situation would be viewed as contradicting the provision of the criminal law, according to which elements characteristic to a majority of offences of a certain type should be acknowledged as basic essential elements, and they shall be taken into account when constructing the sanction of the first part of a certain article of the Criminal Code. Furthermore, rapid changes in aggravating elements frequently complicate application of the law. This is proved by the practice of the courts in theft cases, i.e. the classification of an act is often changed due to unsubstantiated incrimination of an element aggravating theft or, on the contrary, due to non-incrimination of such element.

Proper establishment of elements aggravating theft also has special practical significance, i.e. it helps to distinguish a violation of the administrative law from a criminal act, a criminal violation from a crime, and an ordinary crime from an aggravated one. The element aggravating the act of the offender determines incrimination of a heavy or even a grave crime, which involves much more serious legal consequences, instead of a violation of the administrative law or a criminal violation.

Unsubstantiated inclusion of certain circumstances in the list of aggravating elements and unclear formulation of an element aggravating theft precondition infringement of the basic principles of the criminal law, establishing such punishability which does not correspond to the dangerousness of the act when an obviously too strict punishment, which became an act of cruelty rather than an act of justice in the eyes of the public, turns the offender into the injured person. Incomprehensive investigation into elements aggravating theft and their inaccurate assessment often determines wrong implementation of norms regulating criminal liability for theft, imposition of incorrect punishment on the accused person, and uneven understanding and application of laws which causes violation of the principles of legitimacy and justice and fails to ensure protection of human rights and property.

Goal of the research is to analyse the regulation of criminal liability for aggravated theft under the Criminal Code of Lithuania, to reveal the problems of that regulation and offer the solutions how these problems to solve.

Task of the research:

1. To reveal the conception of theft, to show the types and *corpus delictis* of theft.
2. To show historical evolution of the legal norms that has provided criminal liability for aggravated theft in Lithuania.

3. To analyse the regulation of *corpus delictis* of aggravated theft under the criminal law of foreign countries, to show the constructions of *corpus delictis* of aggravated theft and point out the elements aggravating theft.

4. To make judicial evaluation of *corpus delictis* of the aggravated theft under the valid Criminal Code of Lithuania.

5. To make detailed analysis of each element aggravating theft.

6. To analyse and identify the problems of the law related to enforcement of elements aggravating theft, to make the proposals for solving these problems.

7. To discuss certain aspects of punishability for the aggravated theft, to show the peculiarities of its implementation in judicial practice.

Defended statements.

1. The theory of the criminal law as well as criminal laws of many other countries provide for the purpose of appropriation (the intention permanently to deprive the owner of his property) as a must for establishing theft; therefore, it shall be proposed to the Lithuanian legislator to define theft in Article 178 of the Criminal Code as stealing the property of another with the purpose of appropriation.

2. In Parts 2 and 3 of Articles 178 of the Criminal Code the *corpus delictis* of the aggravated theft should be constructed as follows:

a) indicating the name of the corpus delicti of the principle offence, and specifying particular aggravating elements, e.g.: *the person who committed theft by trespassing on premises..., etc;*

b) it would be reasonable to mark with distinguishing font the alternative (of the same dangerousness) elements aggravating theft specified in Parts 2 and 3 of Article 178 of the Criminal Code, and to set them forth in the corresponding points of Parts 2 and 3 of that Article in the same manner as aggravating elements of the same dangerousness are set forth, for example, in case of murder (Part 2 of Article 129 of the Criminal Code).

3. The element aggravating theft *trespassing on premises, storage or secured area* is not substantiated; this is why it is reasonable to consider only *trespassing on a residential premise, its appendage or the secured area of housing* as an element aggravating theft. Furthermore, this element should be similar in cases of both theft and robbery.

4. In accordance with the Criminal Code, features defining the aggravating element of theft *pick-pocketing* do not show higher dangerousness of this offence; this is why it is reasonable to define *pick-pocketing* in the Criminal Code as stealing of other persons' property which was held by a person. In this case another element aggravating theft *overtly* is excessive and should be cancelled.

5. In Parts 3 of Articles 178 of the Criminal Code, the element *organised group* is groundlessly established as a theft aggravating one, therefore, it shall be proposed to abolish it.

6. Punishability for thefts including aggravated ones, established by legislator, is not always correct and proportional, therefore, the legislator must first of all harmonise administrative and criminal sanctions for thefts. Besides, in order to ensure the systematization of Criminal Code, the maximal rate of punishment by imprisonment established for stealing of property of high value or of valuables of scientific, historical or cultural significance (Part 3 of Article 178 of the Criminal Code) should be harmonised with the maximal rate of punishment by imprisonment established for misappropriation of property of high value or of valuables of scientific, historical or cultural significance (Part 2 of Article 183 of the Criminal Code).

Methods of the research. During the research the following methods were employed: the historical method was used to show development of the legal norms that have provided criminal liability for aggravated theft in The Grand Duchy of Lithuania, during the interwar or Soviet times in Lithuania; the method of systematic analysis was employed to investigate the aggravating elements of theft with respect to those of other property offences; comparative method was used while analysing Lithuanian and foreign criminal laws as well as analysing judicial acts and judicial practice, scientific doctrines or the opinion of scientists on aggravated theft; logical – analytic method was used to reveal the structure of norms; to perceive the analyzing questions clearer and more exact; to make conclusions of the research. The meaning of the elements of aggravated theft was analysed using the linguistic method.

Sources of the research. The principal sources of the research were the Criminal laws of Lithuania and foreign countries, other normative legal acts, criminological and criminal justice literature related to aggravated thefts. The rulings of Constitutional Court of the Republic of Lithuania and the decisions or comments made by the Senate of the Supreme Court of Lithuania related to the analysing topic were used as sources of the research, as well. During the research, the legal acts of The Grand Duchy of Lithuania as well as the period of the Interwar and the Soviet Lithuania, special literature, publications of Lithuanian and foreign scientists, national and foreign case law were also analysed. There were 423 sentences and ruling in criminal cases of aggravated theft passed by Lithuanian courts, investigated in the research. During the investigation of each element aggravating theft theoretical decisions were illustrated by examples from Lithuanian courts practice.

Novelty of the study. This research is the first comprehensive and systematic research of criminal liability for aggravated theft in the doctrine of Lithuanian criminal law. Up till now the issue of regulation of aggravated theft in Lithuania hasn't been approached systematically. Some authors researched the problems of regulation of *corpus delicti* of offence (E. Bieliūnas) while others (V. Piesliakas, O. Fedosiuk, A. Gutauskas) analyzed single elements aggravating theft or dealt with the concept of different elements also specific to aggravated theft. The scholars A. Drakšienė, S. Stauskienė, M. Apanavičius, S. Zimanas without detailed analysis discussed these elements while examining theft. Some foreign authors (A. I. Boicovas, N. A. Lopašenko, V. I. Plochova, A. Kriger, L. D. Gauchman, S. V. Maksimovas, S. M. Kačoi, A. T. H. Smith, C. M. V. Clarkson, J. Wolfgang) also have been researching some elements aggravating theft, scrutinized regulation of *corpus delicti* of aggravated theft and related problems (V. I. Tkačenko, T. A. Lesnjevski-Kostareva ir kt.). Besides, both international and national criminal justice literature revealed certain elements aggravating theft. Some peculiarities of the application of these elements are indicated in the Decision 52 of June 23 2005 of the Senate of the Supreme Court of Lithuania Concerning Court Practice in Criminal Cases of Theft and Robbery (art. 178 and 180 of the Criminal Code), as well. Nevertheless, most of the literature was written till May 1, 2003 (before entering into force of the new Criminal Code of Lithuania). The new Criminal Code made not only structural changes concerning the regulation of aggravated theft but also changed the concept of some elements aggravating theft. Moreover, since 2003, the list of essential elements aggravating theft has been expanded with the new aggravating elements: *pick-pocketing, overtly, valuables of high scientific, historical or cultural significance, and organised group*.

Practical value of the study. The formulated dissertation proposals can play a significant role in improving the norms regulating criminal liability for aggravated theft. Moreover, the research, as a methodical material, can be used in the work of investigators, prosecutors, judges and other lawyers. It should help to perceive the aggravating elements of theft better and to avoid mistakes in aggravated theft enforcement. The material of the research could also be applied while teaching students criminal law at Universities or other Higher Schools.

Approval of the research results. The author has prepared two articles, which are published in Vilnius University Law Faculty's research papers journal "Law".

Certain problems of aggravated theft were discussed at the international seminar of PhD students of Law Faculties of Vilnius University and Lodz University, which took place in Vilnius in 2007. The results of the research were used by the author while teaching practical training seminars on „General part of criminal law“ and supervising term papers at Vilnius University Law Faculty.

The dissertation has been discussed at the Criminal Law Department of Law Faculty of Vilnius University. The Criminal Law Department and the Council of Law Faculty of Vilnius University have recommended to defend the dissertation.

Structure of the study. The structure of this study was determined by the aims of the research. The dissertation consists of the introduction, four parts, twelve chapters, nine sections, conclusions and proposals formulated on the basis of the research. The end of the study contains a list of sources of the research, a list of author's academic publications related to dissertation.

REVIEW OF CONTENTS OF DISSERTATION

The first part “The concept, types and the *corpus delictis* of the theft” consists of three chapters. The first chapter “The theft and its criminalization under Lithuanian and foreign countries criminal laws” presents the definitions of the theft formulated in legal criminal acts of Lithuania and foreign countries. The author emphasizes the similarities and differences of these definitions. The second chapter “General elements of the theft” which are subdivided into two sections “The objective elements of the theft” and “The subjective elements of the theft” is dedicated to analyse the general objective and subjective elements of the theft. The proposals to improve the definition of the theft in Lithuanian Criminal Code is given, as well. The third chapter “The types and the *corpus delictis* of the theft” presents various types of the theft, shows their differences from the standpoint of the gravity of the offence. Furthermore, in accordance with the gravity the *corpus delictis* of the theft are classified.

The second part of the dissertation “The *corpus delictis* of the aggravated theft” consists of three chapters. The first chapter “The regulation of the *corpus delictis* of the aggravated theft under Criminal Laws In Effect in Lithuania” describes the development of the norms regulating criminal liability for the aggravated theft during different periods of time in Lithuania. This chapter also displays the changes of the elements aggravating theft during these periods, reveals the factors affecting these changes. The constructions of the *corpus delictis* of the aggravated theft and their development is represented, as well. The legal constructions of the *corpus delictis* of the aggravated theft and the elements aggravating theft formulated in foreign criminal laws are reviewed in the second chapter “The *corpus delictis* of the aggravated theft under the foreign criminal laws”. Some explanations concerning the advantages and disadvantages of the involvement a certain element aggravating theft in the Lithuanian Criminal Code are also given in this chapter. The third chapter “The *corpus delictis* of the aggravated theft under the valid Lithuanian Criminal law” presents the legal evaluation of the *corpus delictis* of the aggravated theft under the valid Lithuanian criminal law, reveals the advantages and disadvantages of the norms regulating criminal liability for the aggravated theft. The proposals focused on the further improvement of these norms are given.

The third part of the dissertation “The aggravating elements of the theft” is divided into two chapters. The first chapter “The aggravating elements”, which is subdivided into four sections “Overt theft”, “Trespassing on premises, storage or secured territory”, “Pick-pocketing”, “Car” focuses on understanding the aggravating elements of the theft stipulated in Part 2 of Article 178 of the Criminal Code of Lithuania. The content of each element aggravating theft is presented. Moreover, the author shows the difficulties of the Criminal law concerning the aggravated thefts enforcement in judicial practice; evaluates the expediency of a certain element defined by the Criminal law as aggravating one. In the second chapter “The especially aggravating elements”, which is subdivided into three sections titled “Property of grand value”, “Valuables of high scientific, historical or cultural significance”, “Organized group” the author reveals the aggravating elements of the theft stipulated in Part 3 of Article 178 of the Criminal Code of Lithuania; presents the content of each element especially aggravating theft; discusses the issue of judicial problems relating to the

especially aggravated theft. Finally, thorough discussion on the expediency of some elements, defined by the Criminal law as especially aggravating ones, is given.

The fourth part of the dissertation “The punishability for the aggravated theft and the peculiarities of its implementation in judicial practice” consists of four chapters. In the first chapter “The changes in punishability for the aggravated theft under the Criminal Code” comparative analysis of criminal sanctions for the aggravated theft stipulated in the Criminal Code of 1961 and the Criminal Code of 2000 is presented. The author reveals the changes in punishability for the aggravated theft made by the Criminal laws which were In Effect in Lithuania during different periods of time, displays the factors affecting these changes. Later the author underlines the tendency of the punishability for the aggravated theft. The punishability for the same offences under criminal laws of some foreign countries is briefly reviewed, as well. In the second chapter “Some problems of proportion and consistency among the sanctions available for the aggravated thefts” the author examines whether the sanctions for the aggravated thefts stipulated in the valid Criminal Code of Lithuania are in proportion to the gravity of these offences. For that reason the author compares kind and level of penalties provided for less serious thefts with those provided for more serious thefts. The review of some foreign Criminal laws related to the levels of the penalties provided for the aggravated thefts is presented, as well. In order to improve the systematization of the Criminal Code, comparative analyses of the sanctions stipulated for the aggravated theft and sanctions stipulated for some other offences against property is reviewed; the problems of consistency among these sanctions are presented. In the third chapter “The peculiarities of implementation of the punishability for the aggravated theft in judicial practice”, on the basis of the analysis performed, the tendency of the imposition of the penalties for the aggravated thefts under the judicial practice is presented. The author comes to the conclusion that possibilities of imposing the penalties for the aggravated theft given by the law not fully used in practice. The fourth chapter “Forfeiture of property” deals with analyses of application of a criminal forfeiture of property for a person who has committed the aggravated theft. The peculiarities of this application are disclosed.

CONCLUSIONS AND PROPOSALS

1. In Article 178 of the Criminal Code, the Lithuanian legislator defines theft as stealing the property of another. In accordance with the Lithuanian Criminal Code, the purpose of appropriation (the intention permanently to deprive the owner of his property) as an essential element of the theft can be hardly grounded. The theory of the criminal law as well as criminal laws of many other countries provide for the purpose of appropriation as a must for establishing theft; therefore, it shall be proposed to the Lithuanian legislator to define theft in Article 178 of the Criminal Code as stealing the property of another with the purpose of appropriation, or to restore in the Criminal Code the norm providing the liability for temporary use of a vehicle, which would allow interpreting theft as stealing the property of another with the purpose of appropriation.
2. In Parts 2 and 3 of Articles 178 of the Criminal Code, the aggravating elements of theft are constructed improperly in the aspect of legal techniques and legal clarity; therefore, their constructions are subject to improvement:
  - a) aggravating elements of theft should be constructed with indication of the name of the principle element of this offence, and then particular aggravating elements should be specified, e.g.: *the person who committed theft by trespassing on a premise...*, etc;
  - b) it would be reasonable to mark with distinguishing font the alternative (of the same dangerousness) elements aggravating theft specified in Parts 2 and 3 of Article 178 of the Criminal Code, and to set them forth in the corresponding points of Parts 2 and 3 of that Article in the same manner as aggravating elements of the same dangerousness are set forth, for example, in case of murder (Part 2 of Article 129 of the Criminal Code).
3. The element aggravating theft *trespassing on premises, storage or secured area* is not substantiated because the dangerousness of thefts committed with trespassing on a residential premise, its appendage or the secured area of housing and of thefts committed with trespassing on non-residential premises or areas of other types is not the same. It shall be considered whether it is reasonable to abandon the element *trespassing on premises, storage or secured area* and to consider only *trespassing on a residential premise, its appendage or the secured area of housing* as an element aggravating theft. Furthermore, this element should be similar in cases of both theft and robbery.
4. On the basis of the analysis performed, it shall be proposed to leave in Article 178 of the Criminal Code only single elements characteristic only to theft: *pick-pocketing, car*, etc, and to describe such aggravating elements as *property of high value* and *valuables of high scientific, historical or cultural significance* at the closing part of Chapter XXVIII of the Criminal Code because they are characteristic to many criminal actions against property, and it is necessary to specify the impact of those elements on the differentiation of criminal liability. It shall be proposed to assess the element *organised group* in the general part of the Criminal Code not only by providing the definition of this element, but also by specifying its particular impact on the differentiation of criminal liability because this element is characteristic to both criminal actions against property and other criminal actions.

5. The element aggravating theft *overtly* does not ensure the purposes of the legislator (i.e. the effort to equalise liability for pick-pocketing and stealing the property directly from another person) and does not show higher dangerousness of theft; therefore, it is excessive and shall be cancelled.
6. In accordance with the Criminal Code, incrimination of the element aggravating theft *pick-pocketing* is determined by the following two elements: the place of committing the action (public) and the location of the property (clothes, hand-bag or another carriage); in accordance with the practice of the courts, there also is an additional element, i.e. the location of the clothes, hand-bag or carriage (are held by a person). However, only the circumstance that other person's property which is held by a person determines higher dangerousness of theft; this is why it is reasonable to define pick-pocketing in the Criminal Code as stealing of other person's property which is held by a person.
7. When stealing a car, the offender most often cannot predict the circumstances of *deregistration and non-registration of the vehicle*; therefore, the practice of the Supreme Court of Lithuania, in accordance with which an action shall not be classified as stealing of a car when the vehicle is not only obviously unsuitable for use but also when it has been deregistered after its use was ended is not suitable and should be changed.
8. For incriminating the element aggravating theft *property of high value*, it is significant to establish the fact that the value of the property stolen is high. Property of high value shall be understood in two meanings: the legislator considers that a property is of high value when its value exceeds the amount of 250 Basic Amounts of Punishments and Penalties (Minimal Living Level) (Article 190 of the Criminal Code); in accordance with Resolution No. 1031 of the Government of the Republic of Lithuania of 14 October 2008 regarding the approval of the Basic Amount of Punishments and Penalties, in accordance with which the Basic Amount of Punishments and Penalties corresponds to 130 Litas, a property shall be of high value when its value exceeds 32,500 Litas. In the science of the criminal law and in the practice of the courts, the particular value of a property stolen shall be established with regard to the average market price of the item at the time of committing the action. However, there is no common criterion for establishing the average market price of an item; this is why this value is established ambiguously. Therefore, it should be considered whether the legislator does not violate the principle *nullum crimen, sine lege*, which, alongside other aspects, requires that the elements of a criminal action would be clear from the text of the criminal law, by failing to provide a clear criterion for establishing the average market price.
9. Incrimination of the element aggravating theft *valuables of high scientific, historical or cultural significance* is determined by the following two criteria: the objective one (it should be established that it is valuable of high scientific, historical or cultural significance rather than just some valuable of scientific, historical or cultural significance which has been stolen) and the subjective (i.e. understanding by the offender that he is stealing not just some valuables but valuables which have high significance for science, culture, and history).

However, evaluation of the cultural, historical, and scientific significance of valuables is assigned to the competence of experts who have special professional education. In order to avoid possible contradiction with the subjective principle of criminal capacity, it shall be proposed to specify, when formulating this element, that the aforementioned valuables should be publicly exhibited or belong to a publicly accessible collection.

10. Theft is aggravated by the element *organised group*; however, analysis of the practice of the courts (in which this element determines only individualisation of punishment) and the theory of the criminal law (after the definition of an organised group changed, it is difficult to substantiate legally a higher dangerousness of an organised group) has shown that this element was groundlessly established as a theft aggravating one; therefore, it shall be proposed to abolish it.
11. In order to ensure correct and proportional punishability for thefts including aggravated ones, the legislator must first of all harmonise administrative and criminal sanctions for thefts.
12. Ordinary theft (Part 1 of Article 178 of the Criminal Code) and ordinary destruction of and damage to property (Part 1 of Article 187 of the Criminal Code) belong to the same category of non-heavy crimes by their dangerousness. Although some equal elements aggravating the crime are provided for in Part 2 of Article 178 of the Criminal Code and Part 2 of Article 187 of the Criminal Code (other people's property of high value or valuables of high scientific, historical or cultural significance); however, the aforementioned crimes are groundlessly attributed to different categories of crimes by their dangerousness (grave and heavy); it shall be considered that they should be attributed to the same category of crimes.
13. The maximal rate of punishment by imprisonment of 8 years is established for stealing of property of high value or of valuables of high scientific, historical or cultural significance (Part 3 of Article 178 of the Criminal Code), while a higher maximal rate of punishment by imprisonment of 10 years is groundlessly established for misappropriation of property of high value or of valuables of high scientific, historical or cultural significance (Part 2 of Article 183 of the Criminal Code). The maximal rate of punishment by imprisonment under Part 2 of Article 183 of the Criminal Code should be harmonised with the maximal rate of punishment by imprisonment under Part 3 of Article 178 of the Criminal Code, i.e. it should be reduced correspondingly.
14. The definition of Repetition of Crimes stipulated in Article 27 of the Criminal Code is groundless because the dangerousness of an action is obviously increased by the special repetition of crimes rather than by general one; therefore, it shall be proposed to define repetition of crimes in such a manner that its acknowledgement would be determined not by previous convictions in general but by previous convictions for an equal intentional crime or an intentional crime of the same type.

LIST OF AUTHOR'S ACADEMIC PUBLICATIONS RELATED TO DISSERTATION

1. Vosyliūtė A. Vagystės baigtumo nustatymo problemos Lietuvos Respublikos teismų praktikoje (The problems of complete theft in Lithuanian judicial practice) // Teisė. Mokslo darbai. 2007, Nr. 64. P. 135-155 (Law. Research Papers. Vol. 64. Vilnius University Publishing House. Vilnius, 2007. P. 135-155).
2. Vosyliūtė A. Įsibrovimo į patalpą, saugyklą ar saugomą teritoriją kaip vagystę kvalifikuojančio požymio samprata teisės moksle ir teismų praktikoje (The concept of trespassing premises, storage or secured territory as elements of aggravated theft under the theory of law and practice) // Teisė. Mokslo darbai. 2008, Nr. 66(1). P. 75-94 (Law. Research Papers. Vol. 66(1). Vilnius University Publishing House. Vilnius, 2008. P. 75-94).

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Andželika Vosyliūtė was born on the 22nd of December in 1973 in Marijampolė, Lithuania.

Educational background:

1992: graduated from P. Armino Secondary School in Marijampolė.

1995–1999: studies at Pedagogical High School of Marijampolė. Įgyta anglų kalbos mokytojos kvalifikacija.

1999–2000: studies at Šiaulių University. Faculty of Humanities, Bachelor degree.

2000–2003: studies at Vilnius University. Faculty of law, Master degree.

2005–2009: Vilnius University. Faculty of law, Department of Criminal law, Doctoral studies.

Academic training:

2007: Max Planck Institute for Foreign and International Criminal Law, Guenterstalstrasse 73, D-79100, Freiburg i. Br. Germany.

Pedagogical and professional experience:

1997–2000 m. JSC concern “ALGA” Interpreter.

2000–2003 m. Marijampolė Adults teaching centre. English teacher.

2001–2003 m. JSC concern “ALGA”. Lawyer (jurist).

Since 2003 has been working as judge asistent at Regional Court of Marijampolė.

2006–2009: lecturer of „General part of Criminal law“ at Vilnius University Faculty of law.

Since 2008 has been working as asistent at Vilnius University Faculty of law Department of Criminal law.

DISERTACIJOS REZIUOMĖ

Temos ir darbo aktualumas. Ne tik Lietuvoje, bet ir kitose valstybėse vienas iš dažniausiai nuosavybei padaromų nusikalstamų veikų yra vagystė. Statistikos duomenimis, vagystės pastaraisiais metais Lietuvoje sudaro apie pusę visų užregistruotų nusikalstamų veikų: 2000 m. – 64,7 proc., 2001 m. – 61,8 proc., 2002 m. – 58,1 proc., 2003 m. – 57,2 proc., 2004 m. – 54,2 proc., 2005 m. – 48,4 proc., 2006 m. – 46,8 proc., 2007 m. – 45,1 proc., 2008 m. – 49 proc. Ši statistika neapima administraciniu teisės pažeidimu laikomų vagysčių, Lietuvoje dominuojančių tarp pažeidimų, kuriais kėsiamasi į nuosavybę (pavyzdžiui, 2008 m. Vilniaus 1-ajame apylinkės teisme bylos dėl tokių vagysčių sudarė 71 proc. visų pažeidimų nuosavybei, Marijampolės rajono apylinkės teisme – 94 proc.). Be to, nuo 2008 m. vagysčių skaičius pradėjo augti. Nenuostabu, kad vagysčių rūšys yra gana įvairios (smulkioji, nedidelės arba didelės vertės turto, atviroji ar slaptoji, įsibraunant į patalpą ir pan.), o jų padarymo būdai nuolat „tobulėja“. Įstatymų leidėjas, įvertinęs tam tikras aplinkybes (vagystės dalyko ypatumus, vagystės padarymo vietą, būdą, tam tikros vagystės rūšies paplitimą ir pan.), kai kurias vagystes laiko pavojingesnėmis ir už jas nustato griežtesnį baudžiamumą. Tai daroma ne tik nustatant skirtingą teisinės atsakomybės rūšį (administracinę ir baudžiamąją), bet ir atsakomybę už vagystę diferencijuojant vienos teisės šakos (baudžiamosios teisės) rėmuose (pavyzdžiui, vagystė skirstoma į baudžiamąjį nusižengimą ir nusikaltimą ir pan.).

Baudžiamosios atsakomybės už vagystę diferencijavimo procese svarbus ir vagystės kvalifikuotų sudėčių kūrimas. Vagystės kvalifikuotos sudėtys kuriamos jos pagrindinę sudėtį papildant vienu ar keliais požymiais, žyminčiais didesnę vagystės pavojingumą. Pabrėžtina, kad įstatymų leidėjas nenustatė aiškių kriterijų, pagal kuriuos tam tikra aplinkybė turėtų būti pripažinta vagystę kvalifikuojančiu (vagystės pavojingumą didinančiu) požymiu. Dėl to vagystę kvalifikuojančių požymių sąrašas yra nuolat koreguojamas: vieni požymiai naikinami, įtraukiami nauji, keičiamas kvalifikuojančių požymių turinys ir t. t. Baudžiamųjų įstatymų, reglamentuojančių baudžiamąją atsakomybę už kvalifikuotą vagystę, istorinės raidos apžvalga parodė, kad nuo 1990 m., atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, padaryti net aštuoni baudžiamojo įstatymo pakeitimai ir papildymai, susiję su kvalifikuotomis vagystėmis. Iki 2003 m. kvalifikuojančių vagystę požymių nuolat mažėjo, o nuo 2003 m. jų ėmė smarkiai daugėti. 2003 m. gegužės 1 d. įsigaliojus naujam Lietuvos Respublikos baudžiamajam kodeksui (toliau – 2000 m. BK arba BK) vagystę kvalifikavo du požymiai: „*įsibrovimas į patalpą, saugyklą ar saugomą teritoriją*“ ir „*didelės vertės turtas*“. Nuo 2003 m. vagystę kvalifikuojančių požymių sąrašas buvo tik plečiamas, t. y. 2003 m. vagystę kvalifikuojančių požymių sistema papildyta kvalifikuojančiu požymiu – „*automobilis*“, 2004 m. – „*kišenvagystė*“, 2007 m. – „*atvirai*“, „*didelės mokslinės, istorinės ar kultūrinės reikšmės turinčios vertybės*“, „*organizuota grupė*“. Šiuo metu vagystę kvalifikuojančių požymių sistema yra viena iš plačiausių – ją sudaro net septyni kvalifikuojantys požymiai.

Todėl, nors įvairių vagysčių rūšių pavojingumas yra istoriškai kintama kategorija, kurią paprastai lemia besikeičianti valstybės santvarka, ekonominiai, socialiniai ir pan. veiksniai, nors požiūris į veikos pavojingumą gali keistis per palyginti trumpą istorinį laikotarpį, net ir nesikeičiant valstybės santvarkai, kyla klausimas, ar galima pateisinti tokią sparčią vagystę kvalifikuojančių požymių kaitą įsigaliojus 2000 m. BK. Juo labiau kad šis įstatymas buvo ilgo ir kruopštaus kvalifikuotų teisininkų darbo, vykusio nuo 1990-ųjų, rezultatas.

Pabrėžtina, kad šiuo metu kvalifikuotų vagysčių padaroma daugiau nei pusė visų vagysčių (57 proc.), todėl gali atsitikti taip, kad pagrindinė vagystės sudėtis bus taikoma minimaliai. Tokia situacija būtų vertintina kaip prieštaraujanti baudžiamosios teisės nuostatai, pagal kurią požymiai, būdingi daugeliui tam tikros rūšies nusikaltimų, turi būti pripažinti pagrindinės nusikaltimo sudėties požymiais ir į juos atsižvelgiama konstruojant BK tam tikro straipsnio pirmos dalies sankciją. Be to, sparti kvalifikuojančių požymių kaita dažnai pasunkina įstatymo taikymą. Tai liudija teismų praktika vagysčių bylose, – gana dažnai veikos kvalifikacija keičiama dėl nepagrįsto vagystę kvalifikuojančio požymio inkriminavimo ar, atvirkščiai, dėl tokio požymio neinkriminavimo.

Tinkamas vagystę kvalifikuojančių požymių nustatymas turi ir ypatingą praktinę reikšmę – padeda atskirti administracinės teisės pažeidimą nuo nusikalstamos veikos, baudžiamąjį nusižengimą nuo nusikaltimo, paprastą nusikaltimą nuo kvalifikuoto. Kvalifikuojantis kaltininko veiką požymis lemia, kad vietoj administracinės teisės pažeidimo ar baudžiamojo nusižengimo inkriminuojamas apysunkis ar net sunkus nusikaltimas, už kurį kyla daug sunkesnių teisinių padarinių.

Nepagrįstas tam tikrų aplinkybių įtraukimas į kvalifikuojančių požymių sąrašą, neaiškus vagystę kvalifikuojančio požymio formulavimas sudaro prielaidas pažeisti pagrindinius baudžiamosios teisės principus, nustatyti veikos pavojingumo neatitinkantį baudžiamumą, kai aiškiai per griežta bausmė, kuri visuomenės akyse tampa ne teisingumo, o žiaurumo aktu, patį kaltininką padaro nukentėjusiuoju. Neišsamus vagystę kvalifikuojančių požymių ištyrimas, netikslus jų įvertinimas neretai lemia klaidingą vagystės kvalifikavimą, neteisingos bausmės kaltinamajam paskyrimą, nevienodą baudžiamųjų įstatymų supratimą bei taikymą, dėl to pažeidžiami teisėtumo ir teisingumo principai, nėra užtikrinama žmogaus teisės į nuosavybę apsauga.

Darbo tikslas ir uždaviniai. Išanalizuoti baudžiamosios atsakomybės už kvalifikuotą vagystę reglamentavimą Lietuvos baudžiamajame įstatyme, atskleisti šio reglamentavimo trūkumus ir pateikti pasiūlymų šiems trūkumams pašalinti.

Disertacijos tyrimo tikslui pasiekti buvo keliami šie uždaviniai:

1. Atskleisti vagystės sampratą, rūšis ir sudėtis.
2. Aptarti vagystės kvalifikuotų sudėčių reglamentavimą Lietuvos baudžiamuosiuose įstatymuose istorinę raidą.
3. Aptarti vagystės kvalifikuotų sudėčių reglamentavimą kitų šalių baudžiamuosiuose įstatymuose, šių sudėčių konstravimo ypatumus ir vagystę kvalifikuojančius požymius.
4. Atlikti vagystės kvalifikuotų sudėčių Lietuvos BK teisinį vertinimą.
5. Atlikti išsamią kiekvieno vagystę kvalifikuojančio požymio analizę.
6. Identifikuoti ir išanalizuoti vagystę kvalifikuojančių požymių inkriminavimo probleminius klausimus, suformuluoti pasiūlymus šiems klausimams spręsti.
7. Aptarti tam tikrus baudžiamumo už kvalifikuotas vagystes aspektus ir jų ypatumus teismų praktikoje.

Ginamieji disertacijos teiginiai.

1. Baudžiamosios teisės teorija ir daugelio kitų šalių baudžiamieji įstatymai vagystei konstatuoti numato būtiną tikslą pasisavinti, todėl siūlytina Lietuvos įstatymų leidėjui BK 178 straipsnyje vagystę apibrėžti kaip svetimo turto pagrobimą turint tikslą pasisavinti.

2. BK 178 straipsnio 2 ir 3 dalyse vagystės kvalifikuotos sudėtys turėtų būti konstruojamos taip:

a) nurodomas pagrindinės nusikaltimo sudėties pavadinimas ir išvardijami konkretūs kvalifikuojantys požymiai, pavyzdžiui: *tas, kas padarė vagystę įsibraudamas į patalpą...* ir pan.;

b) BK 178 straipsnio 2 ar 3 dalyse pateiktus alternatyvius (vienodo pavojingumo) vagystę kvalifikuojančius požymius reikėtų pažymėti išskirtiniu šifru ir išdėstyti šio straipsnio 2 ar 3 dalies atitinkamuose punktuose, kaip dėstomi vienodo pavojingumo kvalifikuojantys požymiai, pavyzdžiui, nužudymo atveju (BK 129 straipsnis 2 dalis).

3. Vagystę kvalifikuojantis požymis *įsibraunant į patalpą, saugyklą, saugomą teritoriją* nėra pagrįstas, todėl vagystę kvalifikuojančiu požymiu tikslingiau laikyti tik *įsibrovimą į gyvenamąją patalpą, jos priklausinius ar saugomą būsto teritoriją*.

4. Baudžiamajame įstatyme vagystę kvalifikuojantį požymį *kišenvagystę* apibrėžiantys požymiai neparodo šios veikos didesnio pavojingumo, todėl kišenvagystę būtų tikslingiau apibrėžti kaip svetimo turto, kurį nukentėjusysis turi su savimi, pagrobimą. Šiuo atveju netektų prasmės kitas vagystę kvalifikuojantis požymis *atvirai*, todėl jis turėtų būti pašalintas.

5. BK 178 straipsnio 3 dalies papildymas požymiu *organizuota grupė* abejotinas, todėl siūlytina šio vagystę kvalifikuojančio požymio atsisakyti.

6. Įstatymo leidėjo nustatytas baudžiamumas už vagystes, tarp jų ir kvalifikuotas, nevysiškai teisingas ir proporcingas, todėl turėtų būti koreguojamas. Įstatymo leidėjas visų pirma privalo suderinti administracines ir baudžiamąsias sankcijas už vagystes. Be to, siekiant užtikrinti BK vientisumą turėtų būti suderinti maksimalūs laisvės atėmimo bausmės dydžiai, taikomi už didelės vertės turto arba didelės mokslinės, istorinės ar kultūrinės reikšmės turinčių vertybių pagrobimą (BK 178 straipsnio 3 dalis) ir už didelės vertės turto arba didelės mokslinės, istorinės ar kultūrinės reikšmės turinčių vertybių pasisavinimą (BK 183 straipsnio 2 dalis).

Disertacijoje naudota tyrimų metodika. Tiriant baudžiamąją atsakomybę už kvalifikuotas vagystes taikyti šie metodai: istorinis – pateikta normų, reglamentavusių baudžiamąją atsakomybę už kvalifikuotas vagystes Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje, tarpukario, sovietinio laikotarpio Lietuvoje, raida; sisteminės analizės metodas taikytas nagrinėjant vagystę kvalifikuojančius požymius kitų turtinių nusikalstamų veikų atžvilgiu; lyginamasis metodas pravertė analizuojant Lietuvos ir kitų šalių baudžiamuosius įstatymus, kitus norminius aktus, teismų praktiką, mokslines doktrinas, mokslininkų nuomones baudžiamosios atsakomybės už kvalifikuotą vagystę klausimais; loginis-analitinis metodas padėjo aiškintis teisės normų turinį, daryti apibendrinimus ir išvadas, tiksliau ir aiškiau formuluoti darbe nagrinėjamus klausimus; lingvistinis metodas taikytas analizuojant vagystę kvalifikuojančių požymių prasmę.

Naudotų šaltinių apžvalga. Pagrindiniai tyrimo šaltiniai – Lietuvos ir kitų šalių baudžiamieji įstatymai, kiti įstatymai ir teisės aktai, baudžiamosios teisės bei kriminologijos literatūra, susijusi su kvalifikuotomis vagystėmis. Darbe naudotasi Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo ir Lietuvos Aukščiausiojo Teismo senato nutarimais, susijusiais su analizuojama tema. Rašant darbą, analizuoti Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės, tarpukario, sovietinio laikotarpio teisės aktai ir specialioji literatūra, kitų šalių baudžiamosios teisės doktrinos specialistų darbai bei teismų praktikos pavyzdžiai. Disertacijoje ištirti 423 nuosprendžiai ir nutartys, priimti baudžiamosiose bylose dėl kvalifikuotos vagystės. Nagrinėjant atskirus vagystę kvalifikuojančius požymius, teoriniai darbo teiginiai buvo iliustruojami konkrečiais teismų praktikos pavyzdžiais.

Darbo mokslinis naujumas. Disertacijoje pirmą kartą Lietuvos baudžiamosios teisės moksle visapusiškai ir kompleksiskai nagrinėjama baudžiamoji atsakomybė už kvalifikuotą vagystę. Lietuvoje kvalifikuotų vagysčių reglamentavimo klausimai iki šiol kompleksiskai nagrinėti nebuvo. Kai kurie autoriai (E. Bieliūnas) aptarė kvalifikuotų nusikaltimų sudėčių reglamentavimo problemas, kiti (V. Piesliakas, O. Fedosiuk, A. Gutauskas) nagrinėjo pavienius vagystę kvalifikuojančius požymius arba analizavo kai kurių požymių, būdingų ir kvalifikuotoms vagystėms, turinį, dar kiti (A. Drakšienė, S. Stauskienė, M. Apanavičius, S. Zimanas) apibendrintai, be detalesnės analizės, aptarė šiuos požymius nagrinėdami vagystę. Kitų šalių baudžiamosios teisės atstovai (A. I. Boicovas, N. A. Lopašenko, V. I. Plochova, A. Kriger, L. D. Gauchman, S. V. Maksimovas, S. M. Kačoi, A. T. H. Smith, C. M. V. Clarkson, J. Volfgang) taip pat yra analizavę kai kuriuos vagystę kvalifikuojančius požymius, aptarę kvalifikuotų sudėčių reglamentavimą ir su juo susijusias problemas (V. I. Tkačenko, T. A. Lesnijevski-Kostareva ir kt.). Be to, vagystę kvalifikuojantys požymiai aptariami Lietuvos ir kitų valstybių baudžiamosios teisės specialiosios dalies vadovėliuose, oficialiuose baudžiamųjų įstatymų komentaruose, kai kurie šių požymių nustatymo ypatumai atskleisti ir Lietuvos Aukščiausiojo Teismo senato 2005 m. nutarime „Dėl teismų praktikos vagystės ir plėšimo baudžiamosiose bylose“ (Teismų praktika, 2005, Nr. 23). Kita vertus, didžioji dalis mokslinės literatūros parengta iki 2003 m. gegužės 1 d., t. y. dar prieš įsigaliojant 2000 m. BK. Tačiau įsigaliojusiam 2000 m. BK yra ne tik tam tikrų struktūrinių pakeitimų, susijusių su kvalifikuotų vagysčių reglamentavimu, pakito ir kai kurių vagystę kvalifikuojančių požymių turinys. Be to, po 2000 m. BK įsigaliojimo vagystę kvalifikuojančių požymių sąrašas buvo plečiamas ir nustatyta naujų kvalifikuojančių požymių: *kišenvagystė, atvirai, didelės mokslinės, istorinės ar kultūrinės reikšmės turinčios vertybės, dalyvaujant organizuotoje grupėje* ir kt.

Praktinė darbo reikšmė. Disertacijoje pateikti pasiūlymai galėtų būti panaudoti baudžiamosios atsakomybės už kvalifikuotą vagystę teisiniam reglamentavimui tobulinti ir pasitarnauti baudžiamosios teisės mokslo raidai. Taip pat šis mokslinis darbas ikiteisminio tyrimo pareigūnams, prokurorams, teisėjams ir kitiems teisininkams praktikams galėtų būti metodinė medžiaga, padėsianti geriau suvokti vagystę kvalifikuojančius požymius ir galbūt išvengti tų požymių inkriminavimo klaidų. Šio darbo medžiaga galėtų būti taikoma ir mokymo procese, dėstant baudžiamosios teisės specialiąją dalį universitetų ar kitų aukštųjų mokyklų studentams.

Tyrimo rezultatų aprobavimas. Disertacijos autorė parengė ir publikavo du straipsnius, kurie išspausdinti Lietuvos periodiniame Vilniaus universiteto mokslo leidinyje „Teisė“.

Disertacijos autorė 2007 m. balandžio 27 d. skaitė pranešimą „Some practical and theoretical problems of trespassing premises, storage or secured territory as elements of aggravated theft under the Criminal Code of Lithuania“ Vilniaus universitete Teisės fakultete Vilniaus universiteto Teisės fakulteto ir Lodzės universiteto (Lenkija) doktorantų moksliniame seminare.

2007 m. balandžio 15-22 d. disertacijos tyrimo tikslais disertacijos autorė stažavosi Vokietijoje, Makso Planko Užsienio ir Tarptautinės Baudžiamosios Teisės institute (angl. Max Planck Institute for Foreign and International Criminal Law, Freiburg) bei Freiburgo universitete.

Šio darbo tyrimo rezultatais buvo naudojamosi vedant mokymo disciplinos „Baudžiamoji teisė. Bendroji dalis“ seminarus Vilniaus universiteto Teisės fakultete, taip pat vadovaujant kursinius darbus rašantiems studentams.

Disertacijos struktūra ir svarbiausi rezultatai. Disertaciją sudaro įvadas, keturios dėstomosios – tiriamosios dalys, dvylika skyrių, devyni skirsniai. Tyrimo pagrindu suformuluotos išvados ir pasiūlymai. Darbo pabaigoje pateiktas naudotų tyrimo šaltinių ir autorės publikuotų straipsnių disertacijos tema sąrašas.

Pirmoji disertacijos dalis „Vagystės samprata, rūšys, sudėtys“ sudaryta iš trijų skyrių. Pirmame skyriuje „Vagystė ir jos kriminalizavimas Lietuvos ir kitų šalių baudžiamuosiuose įstatymuose“ analizuojamos vagystės sąvokos, įtvirtintos Lietuvos ir kitų šalių baudžiamuosiuose įstatymuose, išryškinami jų panašumai ir skirtumai. Antrame skyriuje „Rūšiniai vagystės požymiai“, kuris suskirstytas į du poskyrius: „Objektyvieji vagystės požymiai“ ir „Subjektyvieji vagystės požymiai“ analizuojami objektyvieji ir subjektyvieji požymiai, būdingi visoms vagystės rūšims. Atkreipiamas dėmesys, kad baudžiamosios teisės teorija ir kitų šalių baudžiamieji įstatymai vagystei konstatuoti reikalauja pasisavinimo tikslo, o pagal Lietuvos BK pasisavinimo tikslą kaip būtiną vagystės požymį sunku pagrįsti. Trečiame skyriuje „Vagystės rūšys ir sudėtys“ pateikiamos įvairios vagysčių rūšys, parodomas jų skirtingas pavojingumas, pateikiamos vagysčių sudėčių klasifikacijos pagal pavojingumą.

Antroji disertacijos dalis „Vagystės kvalifikuotos sudėtys“ sudaryta iš trijų skyrių. Pirmame skyriuje „Vagystės kvalifikuotų sudėčių reglamentavimo Lietuvoje galiojusiuose įstatymuose istorinė raida“ analizuojamas vagystę kvalifikuojančių požymių kitimas įvairiais visuomenės raidos etapais, atskleidžiami veiksniai, lemiantys vagystę kvalifikuojančių požymių kaitą, analizuojamos vagystės kvalifikuotų sudėčių konstrukcijos ir jų kitimas. Antrame skyriuje „Vagystės kvalifikuotos sudėtys kitų šalių baudžiamuosiuose įstatymuose“ apžvelgiamos kitų šalių baudžiamuosiuose įstatymuose įtvirtintos kvalifikuotų vagystės sudėčių teisinės konstrukcijos, vagystę kvalifikuojantys požymiai. Aptariamas minėtų požymių įvedimo, neįvedimo į Lietuvos BK tikslingumas. Trečiame skyriuje „Vagystės kvalifikuotos sudėtys galiojančiame Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse“ pateikiamas vagystės kvalifikuotų sudėčių 2000 m. BK teisinis vertinimas, atskleidžiami šių sudėčių reglamentavimo privalumai ir trūkumai, siūlomi tobulinimo variantai.

Trečioji disertacijos dalis „Vagystę kvalifikuojantys požymiai“ sudaryta iš dviejų skyrių. Pirmame skyriuje „Kvalifikuojantys požymiai“, kuris suskaidytas į keturis poskyrius: „Atvira vagystė“, „Įsibrovimas į patalpą, saugyklą ar saugomą teritoriją“, „Kišenvagystė“, „Automobilis“, analizuojami BK 178 str. 2 d. nustatyti vagystę kvalifikuojantys požymiai, atskleidžiamas šių požymių turinys, jų inkriminavimo teismų praktikoje problemos, įvertinamas kai kurių požymių kaip vagystę kvalifikuojančių nustatymo baudžiamajame įstatyme tikslingumas. Antrame skyriuje „Itin kvalifikuojantys požymiai“, kuris suskaidytas į tris poskyrius „Didelės vertės turtas“, „Didelės mokslinės, kultūrinės, istorinės reikšmės turinčios vertybės“, „Organizuota grupė“ analizuojami BK 178 str. 3 d. nustatyti vagystę kvalifikuojantys požymiai, atskleidžiamas šių požymių turinys, požymių inkriminavimo teismų praktikoje problemos, įvertinamas kai kurių požymių nustatymo kaip vagystę kvalifikuojančių baudžiamajame įstatyme tikslingumas.

Ketvirtoji disertacijos dalis „Kvalifikuotų vagysčių baudžiamumas ir jo ypatumai teismų praktikoje“ sudaryta iš keturių skyrių. Pirmame skyriuje „Baudžiamumo už kvalifikuotą vagystę dinamika baudžiamajame įstatyme“ lyginamuoju aspektu analizuojamos 1961 m. BK ir 2000 m. BK sankcijų, nustatytų straipsnių dalyse, numatančiose atsakomybę už kvalifikuotas vagystes, struktūros, jų kaita ir ją įtakojantys veiksniai. Atskleidžiamos baudžiamumo už kvalifikuotas vagystes tendencijos. Apžvelgiamas ir kai kurių kitų šalių baudžiamuosiuose įstatymuose nustatytas baudžiamumas ir jo specifika už analogiškus nusikaltimus. Antrame skyriuje „Sankcijų už kvalifikuotas vagystes kai kurios proporcingumo bei darnos problemos“ analizuojamas sankcijų, nustatytų už kvalifikuotas vagystes 2000 m. BK, proporcingumas šių veikų pavojingumo laipsniui. Tuo tikslu lyginamos sankcijose nustatytos bausmių rūšys ir dydžiai už mažiau pavojingas vagystes su sankcijose nustatytomis bausmių rūšimis ir dydžiais už labiau pavojingas vagystes. Pateikiami kai kurių bausmių rūšių dydžiai nustatyti už kvalifikuotas vagystes kitų šalių baudžiamuosiuose įstatymuose. Siekiant užtikrinti BK vientisumą lyginamuoju aspektu analizuojamos sankcijos, nustatytos už kvalifikuotas vagystes ir kai kuriuos kitus turtinius nusikaltimus, atskleidžiamos šių sankcijų darnos problemos. Trečiame skyriuje „Kvalifikuotų vagysčių baudžiamumo teismų praktikoje ypatumai“, remiantis atlikto tyrimo duomenimis, pateikiami bausmių už kvalifikuotas vagystes skyrimo teismų praktikoje dėsningumai, daroma išvada, kad skiriant bausmes už kvalifikuotas vagystes teismų praktikoje neišnaudojamos visos įstatymo suteiktos galimybės. Ketvirtame skyriuje „Turto konfiskavimas“ aptariamas baudžiamosios poveikio priemonės „turto konfiskavimo“ taikymas asmenims, padariusiems kvalifikuotas vagystes. Atskleidžiami turto konfiskavimo taikymo kvalifikuotų vagysčių bylose ypatumai.

Išvados ir pasiūlymai.

1. Lietuvos įstatymų leidėjas BK 178 straipsnyje vagystę apibrėžia kaip svetimo turto pagrobimą. Pagal Lietuvos BK pasisavinimo tikslą kaip būtiną vagystės požymį sunku pagrįsti. Baudžiamosios teisės teorija ir daugelio kitų šalių baudžiamieji įstatymai vagystei konstatuoti numato būtiną tikslą pasisavinti, todėl siūlytina Lietuvos įstatymų leidėjui BK 178 straipsnyje vagystę apibrėžti kaip svetimo turto pagrobimą turint tikslą pasisavinti, arba grąžinti į BK normą, numatančią atsakomybę už laikiną pasinaudojimą transporto priemone, kuri leistų vagystę interpretuoti kaip svetimo turto pagrobimą turint tikslą pasisavinti.

2. BK 178 straipsnio 2 ir 3 dalyse vagystės kvalifikuotos sudėtyje juridinės technikos ir teisinio aiškumo aspektu sukonstruotos netinkamai, todėl jų konstrukcijos tobulintinos:

a) vagystės kvalifikuotas sudėtis reikėtų konstruoti nurodant pagrindinės šio nusikaltimo sudėties pavadinimą, o toliau išvardyti konkrečius kvalifikuojančius požymius, pavyzdžiui: *tas, kas padarė vagystę įsibraudamas į patalpą...* ir pan.;

b) BK 178 straipsnio 2 ar 3 dalyse pateiktus alternatyvius (vienodo pavojingumo) vagystę kvalifikuojančius požymius būtų tikslinga pažymėti išskirtiniu šifru ir išdėstyti šio straipsnio 2 ar 3 dalių atitinkamuose punktuose, kaip išdėstomi vienodo pavojingumo kvalifikuojantys požymiai, pavyzdžiui, nužudymo atveju (BK 129 straipsnis 2 dalis).

3. Vagystę kvalifikuojantis požymis *įsibraunant į patalpą, saugyklą, saugomą teritoriją* nėra pagrįstas, nes vagystės, padarytos įsibraunant į gyvenamąją patalpą, jos priklausinius ar saugomą būsto teritoriją, ir vagystės, padarytos įsibraunant į negyvenamąsias patalpas ar kitokias teritorijas, pavojingumas nėra vienodas. Svarstyтина, ar nevertėtų atsisakyti požymio *įsibraunant į patalpą, saugyklą, saugomą teritoriją* ir vagystę kvalifikuojančiu požymiu laikyti tik *įsibrovimą į gyvenamąją patalpą, jos priklausinius ar saugomą būsto teritoriją*. Be to, šis požymis turėtų būti analogiškas ir vagystės, ir plėšimo atveju.

4. Atliktos analizės pagrindu siūlytina BK 178 straipsnyje palikti pavienius, tik vagystei būdingus kvalifikuojančius požymius: *kišenvagystę, automobilį* ir pan., o BK XXVIII skyriaus pabaigoje aprašyti tokius kvalifikuojančius požymius, kaip *didelės vertės turtas, didelės mokslinės, istorinės ar kultūrinės reikšmės turinčios vertybės*, nes jie būdingi daugeliui turtinių nusikalstamų veikų ir būtina nurodyti šių požymių įtaką baudžiamosios atsakomybės diferencijavimui. Kvalifikuojantį požymį *organizuota grupė* siūlytina įtvirtinti BK bendrojoje dalyje ne tik pateikiant šio požymio sąvoką, bet ir nurodyti jo konkrečią įtaką baudžiamosios atsakomybės diferencijavimui, nes šis požymis yra būdingas ne tik turtinėms, bet ir kitoms nusikalstamoms veikoms.

5. Vagystę kvalifikuojantis požymis *atvirai* neužtikrina įstatymo leidejo tikslų (t. y. siekio suvienodinti atsakomybę už kišenvagystę ir svetimo turto pagrobimą tiesiogiai iš asmens) ir neparodo vagystės didesnio pavojingumo, todėl yra perteklinis ir naikintinas.

6. Pagal BK, vagystę kvalifikuojančio požymio *kišenvagystė* inkriminavimą lemia du požymiai: veikos padarymo vieta (vieša), turto buvimo vieta (drabužiai, rankinė ar kitoks nešulys), pagal teismų praktiką, ir papildomas požymis – drabužių, rankinės, nešulio buvimo vieta (asmens turimi su savimi). Tačiau didesnę kišenvagystės pavojingumą lemia tik ta aplinkybė, kad grobiamas svetimas turtas, kurį nukentėjusysis turi su savimi, todėl kišenvagystę BK tikslinga apibrėžti kaip svetimo turto, kurį nukentėjusysis turi su savimi, pagrobimą.

7. Kaltininkas, grobdamas automobilį, dažniausiai negali numatyti *transporto priemonės išregistravimo, neįregistravimo* aplinkybių, todėl Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktika, pagal kurią veika nekvalifikuotina kaip automobilio pagrobimas tada, kai transporto priemonė yra ne tik akivaizdžiai netinkama naudoti, bet ir išregistruota baigus ją eksploatuoti, nėra tinkama ir turėtų būti keistina.

8. Vagystę kvalifikuojančiam požymiui *didelės vertės turtas* inkriminuoti reikšminga nustatyti faktą, kad pagrobto turto vertė yra didelė. Didelės vertės turtas suprantamas dviem prasmėmis: įstatymo leidėjas laiko, kad turtas yra didelės vertės, kai jo vertė viršija 250 BBND (MGL) dydžio sumą (BK 190 straipsnis); vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-10-14 nutarimu Nr. 1031 „Dėl bazinio bausmių ir nuobaudų dydžio patvirtinimo“, pagal kurį BBND atitinka 130 Lt, turtas yra didelės vertės, kai jo vertė viršija 32 500 Lt. Baudžiamosios teisės moksle ir teismų praktikoje konkrečiai pagrobto turto vertė nustatoma atsižvelgiant į vidutinę daikto rinkos vertę veikos padarymo metu. Tačiau vidutinei daikto rinkos vertei nustatyti bendro kriterijaus nėra, todėl ši vertė nustatoma nevienareikšmiškai. Dėl to svarstyтина, ar įstatymų leidėjas, nepateikdamas aiškaus kriterijaus, pagal kurį turėtų būti nustatoma vidutinė daikto rinkos vertė, nepažeidžia *nullum crimen, sine lege* (nėra nusikaltimo be įstatymo) principo, kuris, be kita ko, reikalauja, kad iš baudžiamojo įstatymo teksto būtų aiškūs nusikalstamos veikos požymiai.

9. Vagystę kvalifikuojančio požymio *didelės mokslinės, istorinės ar kultūrinės reikšmės turinčios vertybės* inkriminavimą lemia du kriterijai: objektyvusis (turi būti nustatyta, kad pagrobta ne bet kokia mokslinės, istorinės ar kultūrinės reikšmės vertybė, o būtent didelės mokslinės, istorinės ar kultūrinės reikšmės) ir subjektyvusis (t. y. kaltininko suvokimas, kad grobia ne bet kokias, o būtent didelę reikšmę mokslui, kultūrai, istorijai turinčias vertybes). Tačiau vertybių kultūrinės, istorinės, mokslinės reikšmės įvertinimas priskirtas ekspertų, turinčių specialų profesinį išsilavinimą, kompetencijai. Siekiant išvengti galimos prieštaros subjektyviam pakaltinamumo principui, siūlytina formuluojant šį požymį nurodyti, kad minėtos vertybės turėtų būti viešai demonstruojamos ar priklausyti visiems prieinamai kolekcijai.

10. Vagystę kvalifikuoja požymis *organizuota grupė*, tačiau teismų praktikos (kurioje šis požymis lemia tik bausmės individualizavimą) ir baudžiamosios teisės teorijos (pakitus organizuotos grupės sampratai didesnę organizuotos grupės pavojingumą teisiškai sunku pagrįsti) analizė parodė, kad šis požymis nepagrįstai nustatytas kaip vagystę kvalifikuojantis, todėl siūlytina jo atsisakyti.

11. Siekdamas užtikrinti teisingą ir proporcingą baudžiamumą už vagystes, taip pat ir kvalifikuotas, įstatymo leidėjas visų pirma privalo suderinti administracines ir baudžiamąsias sankcijas už vagystes.

12. Paprasta vagystė (BK 178 straipsnio 1 dalis) ir paprastas turto sunaikinimas, sugadinimas (BK 187 straipsnio 1 dalis) pagal pavojingumą priklauso tai pačiai nesunkių nusikaltimų kategorijai. Nors BK 178 straipsnio 3 dalyje ir BK 187 straipsnio 2 dalyje numatyti kai kurie tie patys nusikaltimą kvalifikuojantys požymiai (didelės vertės svetimo turto arba didelės mokslinės, istorinės ar kultūrinės reikšmės turinčios vertybės), tačiau minėti nusikaltimai pagal pavojingumą nepagrįstai priskiriami prie skirtingų nusikaltimų (sunkaus ir apysunkio) kategorijų; manytina, kad jie turėtų būti priskirti tai pačiai nusikaltimų kategorijai.

13. Už didelės vertės turto arba didelės mokslinės, istorinės ar kultūrinės reikšmės turinčių vertybių pagrobimą (BK 178 straipsnio 3 dalis) nustatytas maksimalus laisvės atėmimo bausmės dydis – 8 metai, o už didelės vertės turto arba didelės mokslinės, istorinės ar kultūrinės reikšmės turinčių vertybių pasisavinimą (BK 183 straipsnio 2 dalis) nepagrįstai nustatytas didesnis maksimalus laisvės atėmimo bausmės dydis – 10 metų. Maksimalus laisvės atėmimo bausmės dydis pagal BK 183 straipsnio 2 dalį turėtų būti suderintas su BK 178 straipsnio 3 dalyje numatytu maksimaliu laisvės atėmimo dydžiu, t. y. atitinkamai sumažintas.

14. BK 27 straipsnyje įtvirtinta nusikaltimų recidyvo sąvoka yra nepagrįsta, nes veikos pavojingumą akivaizdžiai didina ne bendrasis, o specialusis recidyvas, todėl siūlytina BK 27 straipsnyje nusikaltimų recidyvą apibrėžti taip, kad jo pripažinimą lemtų ne ankstesnis teistumas apskritai, bet teistumas už tapatų ar vienarūšį tyčinį nusikaltimą.

AUTORIAUS MOKSLINIŲ PUBLIKACIJŲ DISERTACIJOS TEMA SĄRAŠAS

1. Vosyliūtė A. Vagystės baigtumo nustatymo problemos Lietuvos Respublikos teismų praktikoje // Teisė. Mokslo darbai. 2007, Nr. 64. P. 135-155.
2. Vosyliūtė A. Įsibrovimo į patalpą, saugyklą ar saugomą teritoriją kaip vagystę kvalifikuojančio požymio samprata teisės moksle ir teismų praktikoje // Teisė. Mokslo darbai. 2008, Nr. 66(1). P. 75-94.

INFORMACIJA APIE AUTORIŲ

Andželika Vosyliūtė gimė 1973 m. gruodžio 22 d. Marijampolėje.

Išsilavinimas:

1992 m. baigė Marijampolės P. Armino vidurinę mokyklą.

1995–1999 m. studijos Marijampolės Aukštesnioji pedagogikos mokykla. Įgyta anglų kalbos mokytojos kvalifikacija.

1999–2000 m. studijos Šiaulių universiteto Humanitariniame fakultete. Įgytas anglų filologijos bakalauro kvalifikacinis laipsnis.

2000–2003 m. studijos Vilniaus universiteto Teisės fakultete. Įgytas teisės magistro kvalifikacinis laipsnis.

2005–2009 m. doktorantūros studijos Vilniaus universiteto Teisės fakulteto Baudžiamosios teisės katedroje.

Mokslinės stažuotės:

2007 m. Makso Planko Užsienio bei Tarptautinės Baudžiamosios Teisės institutas, Freiburgas, (Vokietija).

Pedagoginė ir darbo patirtis:

1997–2000 m. AB Koncernas „ALGA“. Vertėja.

2000–2003 m. Marijampolės Suaugusių mokymo centras. Anglų kalbos mokytoja.

2001–2003 m. UAB Koncernas „ALGA“. Jurist-konsultė.

Nuo 2003 m. Marijampolės rajono apylinkės teismas. Teisėjo padėjėja.

2006–2009 m. Vilniaus universitete Teisės fakultete vesti disciplinos „Baudžiamoji teisė. Bendroji dalis“ seminarai.

Nuo 2008 m. Vilniaus universiteto Teisės fakulteto Baudžiamosios teisės katedros asistentė.